

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2023.21.31>

Ісаєнко І.В.

здобувач

Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний університет бізнесу і права»

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НА МІСЦІ РАКЕТНОГО ОБСТРІЛУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність. Діяльність публічної адміністрації в умовах воєнного стану зводиться до сприяння уповноваженим суб'єктам, на яких покладено забезпечення режиму воєнного стану під час безпосереднього виконання завдань з оборони держави.

На місці ракетного обстрілу працюють слідчо-оперативні групи, вибухотехніки, кінологи, парамедики та служби екстреної медичної допомоги, патрульні поліцейські, державна служба України з надзвичайних ситуацій, гвардія, служби міської ради, волонтерські організації та інші утворення та підрозділи.

Національна поліція України на місці ракетного обстрілу, перш за все, надає допомогу в різних формах, будь то перша медична допомога потерпілому, охорона громадського порядку на місці події або уражених будинках і квартирах. Документує також наслідки акту російської агресії та збирає докази воєнного злочину окупаційних військ. Поруч із місцем ракетного обстрілу постійно працює пункт зв'язку громадян, де кожен може звернутися за допомогою чи зареєструвати злочин чи звернутися за консультацією на лінію «102».

Національна поліція, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Національну поліцію» [3], сприяє забезпеченню правопорядку, відповідно до Законів України «Про правовий режим воєнного стану» [2], «Про правовий режим надзвичайного стану» [4], «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» [5] в разі їх оголошення на усій території України або в окремій місцевості. Від ефективності

роботи Національної поліції залежить дуже багато, адже на визначеній території головним її завданням є забезпечення внутрішньої безпеки держави, а на місцях ракетних обстрілів – охорона публічного порядку, а також забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

З огляду на це, актуальним є питання уточнення компетенції Національної поліції України при введенні режиму воєнного стану, адже уточнення цих повноважень є гарантією законності в реалізації її посадовими особами своїх повноважень, що сприяє ефективності діяльності відповідних служб та підрозділів, особистого життя та життя інших громадян.

Особливості діяльності Національної поліції в умовах режиму воєнного стану визначені чинним законодавством, насамперед Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. Згідно з цим законом, органи Національної поліції під час введення режиму воєнного стану сприяють діяльності військової адміністрації, суду, органів прокуратури, юстиції тощо; перед військовою адміністрацією звітують про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території [2].

Для того щоб органи Національної поліції могли ефективно забезпечувати публічний порядок та безпеку в умовах воєнного стану, необхідно, щоб ця діяльність була належно організована [3]. Для цього, з урахуванням оперативної обстановки, соціальних, політичних та економічних умов, що виникли, необхідно вжити заходів щодо розстановки осо-

бового складу поліцейських, забезпечення їх необхідними матеріально-технічними ресурсами, відпрацювати алгоритм дій поліцейських у надзвичайних ситуаціях, які можуть трапитися (захоплення будівель органів влади, особливо важливих об'єктів, заручників тощо). З огляду на це, потребує уваги здійснення ретельного планування дій поліцейських у відповідних ситуаціях [6].

У таких планах визначаються наявні сили та засоби, склад зведеного загону, додаткові сили та засоби, резерви, варіанти посиленого несення служби, підвищена готовність особового складу, бойова готовність, схеми зв'язку, конкретні виконавці й їх обов'язки, календарний графік виконання заходів на той чи інший варіант розвитку особливих подій. До плану додаються оперативні карти, схеми збору особового складу по тривозі, основні та запасні місця дислокації, порядок взаємодії з іншими правоохоронними органами. У плані вказуються також підстави і порядок введення його в дію. Заздалегідь розроблені планові заходи, випробувані на практичних заняттях з особовим складом, максимально наближені до реальної оперативної обстановки, є запорукою ефективної діяльності органів Національної поліції в умовах воєнного стану. Типові плани багаторазового використання дають можливість економити час під час розроблення управлінських рішень, виборі оптимальних варіантів і порядку дій, попередніх розрахунків сил і засобів, підготувати особовий склад до діяльності в умовах воєнного стану.

Зокрема, як складовій системи державного правління в умовах режиму воєнного стану, органам Національної поліції надаються не лише повноваження щодо захисту прав і свобод прописаних в Конституції України [1], а й додаткові повноваження для проведення заходів, необхідних для швидкої нормалізації обстановки, поновлення порядку.

Організація органів поліції в умовах воєнного стану потребує організаційного виділення спеціальних підрозділів, груп чи окремих працівників, які мають підвищену

професійну, фізичну чи спеціальну підготовку і здатні успішно виконувати окремі види адміністративної діяльності. До них належать підрозділи патрульної поліції, спеціальної поліції, групи застосування спеціальних хімічних речовин, снайпери, спеціалісти з фото- і відео-фіксації тощо.

Успішне виконання цих завдань вимагає того, щоб відповідна діяльність органів Національної поліції ґрунтувалася на єдиних принципах: 1) законність: усіх дій органів Національної поліції в умовах воєнного стану мають здійснюватися у межах повноважень, відповідати законам та підзаконним актам; у правовому відношенні повинні регулюватися завдання органів, їх обов'язки та права під час діяльності в період введення режиму воєнного стану; 2) під час дій поліції в умовах воєнного стану припускає здійснення цілого комплексу заходів, що охоплюють: завчасну розробку планів дій, створення нових структурних утворень (оперативних штабів, спеціальних підрозділів), нової системи управління та зв'язку; 3) єдиноначальність управління силами і засобами при таких умовах має зосереджуватися в одних руках - старшого оперативного начальника; 4) превентивність - пріоритет в управлінні повинен віддаватися заходам попереджувального характеру; 5) встановлення пріоритетності завдань, що покладаються на органи Національної поліції в умовах ускладнення оперативної обстановки, а саме - рятування людей та збереження матеріальних цінностей; 6) комплексне використання сил та засобів Національної поліції, Міністерства внутрішніх справ України, інших міністерств та відомств. До дій по стабілізації оперативної обстановки залучаються сили Служби безпеки, Збройних Сил України, інших міністерств; 7) концентрація сил та засобів на вирішальних напрямках діяльності органів Національної поліції - для успіху дій необхідно зосередити основні зусилля на вирішенні тих завдань, які в той чи інший момент набувають головного значення. Концентрація сил і засобів досягається внас-

лідок їх маневру, перегрупування. Показником концентрації сил і засобів є їх щільність на головних напрямках (в районі дій); 8) раціональне використання сил та засобів - дозволить визначити необхідну кількість сил та засобів, здійснювати вибір більш доцільних тактичних прийомів і способів дій, вирішувати завдання, що виникають, у мінімально стислі терміни [3].

У кожній конкретній ситуації зазначені принципи можуть модифікуватися та доповнюватися. Загалом можна констатувати, що основною метою діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану є підтримання публічного порядку та публічної безпеки в умовах введення цього режиму, а також попередження та припинення правопорушень.

Наступним важливим органом, який діє на місці ракетного обстрілу є рятувальники Державної служби України з надзвичайних ситуацій. ДСНС України прибувають на місце події одні з перших та проводять оперативні заходи з пошуку потенційних постраждалих, розбору завалів, психологи ДСНС надають допомогу громадянам, якщо потрібно надається допомога медиків без подальшої госпіталізації чи з госпіталізацією [7]. Слід зауважити, що кожен повинен обережно поводитися при загрозі ракетних ударів, знати куди можна і не можна ховатися і що взяти з собою. Якщо поблизу немає безпечного укриття, то сховатися можна удома. При цьому потрібно пам'ятати про правило двох стін.

Якщо говорити про служби міських рад, то на місцях події працюють екстрені, спеціальні та комунальні служби міста, які фіксують наслідки атаки і проводять аварійні роботи. Міські служби беруть активну участь у розборі завалів після «прильотів» у середмісті, це проводиться для того, аби на місце події змогла під'їхати спецтехніка та виконувати свою роботу. А потім здійснюється

вивіз сміття з місць потрапляння російських ракет [8]. Активним підтвердженням цьому, є публічна інформація в соціальних мережах, у волонтерських організація, де їхня взаємодія чітко показується і без якої не можливо прибрати всі наслідки ракетного удару чи подібної ситуації під час різних обстрілів в умовах повномасштабного вторгнення на території України.

Важливого значення для досягнення ефективного результату при нанесенні ракетного удару російською федерацією, на теперішній час набуває психологічна підготовка особового складу, спеціальна фізична та професійна натренованість і загартованість особового складу кожного із підрозділів, які допомагають ліквідувати усі наслідки надзвичайної ситуації.

Отже. Підводячи підсумок важливому питанню сьогодення, хочемо наголосити на тому, що під час ракетного удару всі служби максимально ефективно та швидко задіюються для усунення наслідків удару та надання допомоги різного типу постражданим та громадянам. Поліцейські, які виконують обов'язки з охорони публічного порядку в умовах воєнного стану, мають знати організацію і тактику діяльності правоохоронних відомств у таких умовах, завдання, функції, форми і методи діяльності поліції, рішення місцевих органів влади з питань охорони публічного порядку, чинне законодавство, зокрема те, яке регламентує дії поліції та інших правоохоронних структур в умовах режиму воєнного стану.

Складність забезпечення публічного порядку в умовах воєнного стану вимагає високої професійної підготовки працівників поліції. Дії поліцейських в умовах воєнного стану мають бути юридично грамотними, сприйматися громадянами, чий права та свободи обмежуються, як справедливі та законні.

Анотація

24 лютого 2022 року Україна перегорнула нову сторінку своєї історії у зв'язку початком збройної агресії, спрямованої на окупацію нашої країни та знищення її державності. Вказана

подія поставила весь державний механізм та його інститути перед новими викликами та загрозами, з якими вони не стикалися раніше. Забезпечення державної безпеки та збереження держави в цілому постало не тільки перед силовими структурами, органами державної влади та місцевого самоврядування, а й перед кожним громадянином окремо. Розуміння кожним громадянином своєї ролі та значимості на своєму місці, відповідальне ставлення до свого громадянського обов'язку, особиста відповідальність, готовність до самопожертви заради спільної мети – захисту батьківщини, можливо стали фундаментом нового громадянського суспільства, яке змогло стримати та відкинути ворога.

Концептуально важливою для країни, яка перебуває в умовах війни та воєнного стану, є організація оборони та виконання завдань на місцях для додержання громадського порядку та громадської безпеки. З метою запобігання загрози громадському порядку та захисту державного кордону, а 22 також охорони важливих об'єктів і комунікацій від посягань ворога, у кожній державі, яка перебуває в умовах збройного конфлікту, повинні бути створені чіткі плани та схеми захисту Національною поліцією України громадян на місцях. Україна, як і будь-яка інша держава світу має у своєму розпорядженні заздалегідь розроблені комплекси дій, закріплені у відповідних нормативно-правових актах на випадок протиправного застосування збройної сили з боку іншої країни чи країн проти суверенітету, політичної незалежності чи територіальної цілісності і недоторканності України в межах міжнародно-визнаного державного кордону.

Ключові слова: безпека, громадська безпека, порядок, війна, воєнний стан, збройний конфлікт, ракетний обстріл.

Isaienko I.V. Public order protection at the site of a rocket attack under martial law

On February 24, 2022, Ukraine turned a new page in its history with the outbreak of armed aggression aimed at occupying our country and destroying its statehood. This event has put the entire state mechanism and its institutions in front of new challenges and threats that they have never faced before. Ensuring state security and preserving the state as a whole has become a challenge not only for law enforcement agencies, state authorities and local governments, but also for every citizen. Each citizen's understanding of their role and importance in their place, responsible attitude to their civic duty, personal responsibility, and willingness to sacrifice for the common goal of protecting the homeland may have become the foundation of a new civil society that was able to deter and repel the enemy.

Conceptually important for a country in war and martial law is the organization of defense and the performance of tasks on the ground to maintain public order and public security. In order to prevent threats to public order and protect the state border, as well as to protect important facilities and communications from enemy attacks, each state in armed conflict must create clear plans and schemes for the protection of citizens on the ground by the National Police of Ukraine. Ukraine, like any other country in the world, has at its disposal pre-developed sets of actions enshrined in the relevant legal acts in the event of the unlawful use of armed force by another country or countries against the sovereignty, political independence or territorial integrity and inviolability of Ukraine within the internationally recognized state border.

Key words: security, public safety, order, war, martial law, armed conflict, missile attack.

Список використаної літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 09.11.2023).

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
4. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 09.11.2023).
5. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text> (дата звернення: 16.11.2023).
6. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 16.11.2023).
7. Ковалів М. В., Іваха В. О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. 2016. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/jun/4948/vnulpurn201683712.pdf>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/280/97-%D0%B2%D1%80/conv>. (дата звернення: 16.11.2023).